

Forholdet mellom tro og handling - Kvekervitnesbyrdene

Ordet "vitnesbyrd" brukes av kvekere for å beskrive hvordan hverdagslivet må ordnes slik at det vitner om den levende sannheten i menneskenes hjerter. Vitnesbyrdene er ikke viktige ved de ordene som er brukt, men ved den livsstilen som følger av vår erkjennelse av "det av Gud i alle", at alle mennesker er likeverdige, og at det er en samhörighet mellom alt som lever. Vitnesbyrdene bekrefter disse erfaringene, men kan føre til handlinger som motarbeider visse handlemåter som er godtatt og vanlige i storsamfunnet. Vitnesbyrdene avspeiler det felles trosgrunnlaget for kvekere over hele verden, selv om mange medlemmer tolker dem ulikt etter sin egen innsikt og erfaring. Vitnesbyrdene er ikke "valgfrie", men er frukter som følger av det kvekere tror på. De opprinnelige kvekervitnesbyrdene er: Sannhet, likeverd, fred, enkelhet og fellesskap.

Sannhet

Når kvekere snakker om Sannheten, handler det om et komplekst begrep. Noen ganger brukes ordet om Gud, andre ganger om den vissheten som vokser fram av andakten, andre ganger igjen som en rettesnor for atferd. Det var lydighet mot Sannheten slik de så den, som fikk de første kvekerne til å leve slik at andre syntes de oppførte seg merkelig og til og med provoserende. For de tidligste kvekerne innebar sannhetsvitnesbyrddet at de holdt offentlige andaktsmøter, uansett hva straffen for dette måtte være. Det innebar også forkynnelse på offentlig sted, noe mange kvekere måtte tåle fengselsstraff for. Ønsket om å leve i pakt med sannheten førte til at kvekere helt fra den tidligste begynnelse nektet å avlegge ed. Å avlegge ed innebar for dem at det kunne være to normer for sannhet, mens de holdt på at man må snakke sant hele tiden. Margaret Fell (1614 - 1702) ble satt i fengsel og fradømt all sin eiendom fordi hun nektet å sverge lydighet mot kongen.

Likeverd

Hvis Gud er like tilgjengelig for alle mennesker, uten hensyn til alder, kjønn, rase, nasjonalitet eller økonomiske, sosiale og utdanningsmessige forhold - hvis ethvert menneske er like kjær for Gud og har samme mulighet til å kunne motta Guds åpenbaring av sannheten - da må alle mennesker verdsettes likt. Vi tror på Frøet, Lyset, "det av Gud" i alle mennesker. For kvekere har denne overbevisningen fra samfunnets første begynnelse medført at det ikke har vært gjort forskjell på mennesker av ulike kjønn eller rase. I England og i de engelske koloniene så kvekerne det slik at dette måtte føre til opphevelse av alle privilegier basert på rikdom eller klasse. I Japan og Kenya der kulturen til å begynne med ikke anså kvinner for å være annet enn en del av menns eiendom, førte kvekersynet til at det ble etablert egne kvekerskoler for jenter. Vitnesbyrddet om likeverd ble også grunnlaget for motstanden mot slaveri og mot dødsstraff.

Fred

Fredsvitnesbyrddet bygger også på kvekernes grunnleggende forståelse av forholdet mellom Gud og mennesker. Hvordan skulle man kunne forsvare å ta livet av et annet Guds barn, en potensiell kanal for erkjennelse av sannheten, uansett hvor villfarne de måtte synes i øyeblikket? Dette vitnesbyrddet har ført til at kvekere har tatt avstand fra og ikke vil delta i noen kriger eller i forberedelse til krig. Under den amerikanske borgerkrigen (1861 - 65) ble mange kvekere erklært for "ukjente" og i praksis utstøtt av sine kvekermenheter hvis de deltok i militære aksjoner. Ettersom utskrivning til militærtjeneste ble et allment krav for menn, begynte kvekerne å arbeide for

lovendring slik at man kunne nekte av samvittighetsgrunner. I vår tid arbeider kvekere i mange land for å slippe å betale den del av skatten som går til militære formål, slik at de heller kan betale for et ikke-voldsforsvar. Det gir dem ingen "samvittighetsfrihet" å betale andre for å bruke avansert militært utstyr.

Fredsvitnesbyrdet er ikke bare en negativ holdning til krig, men har inspirert kvekere til å gjøre hva de kunne for å lindre nød og lidelse blant krigsofre på begge sider. Det innebærer også at kvekere arbeider for å kunne bidra til forsoning mellom folkegrupper eller nasjoner som er i konflikt. Det innebærer en stadig søking etter ikke-voldelige metoder til konfliktløsning ved hjelp av internasjonale rettsinstrumenter i form av konvensjoner og avtaler og strukturer som De forente nasjoner. Fredsvitnesbyrdet innebærer en vedvarende søken etter fred og sosial rettferdighet gjennom at enkeltmennesker og grupper prøver å vise ikke-voldelige teknikker i praksis for å fremme gjensidig forståelse og sosial utvikling. Det er f. eks. opprettet kvekerkontorer (Quaker United Nations Offices, QUNO) både i Genève og New York, og et kvekeråd (Quaker Council for European Affairs, QCEA) i Bryssel, for å kunne arbeide for kvekersynspunkter i viktige internasjonale fora, der politikere på høyt nivå møtes for å ta beslutninger i politiske, økonomiske og militære saker med konsekvenser for hele verden. Tradisjonelt har kvekere regnet det som viktig å "si sannheten til de mektige".

Enkelhet

Kvekere er overbevist om at verden på mange måter kan distrahere oss fra Sannheten, for eksempel kan både makt og rikdom virke forførende, likeså overdrivelser i språk, moter og det som regnes som en moteriktig livsstil, ja, også overdreven arbeidsinnsats selv for gode formål. Sannheten finnes oftest ved at man venter på ledelse i stillhet og uten distraksjoner, ved at vi erkjenner at det er Gud som leder verden, ikke vi.

Vitnesbyrdet om enkelhet søker derfor å samle oppmerksomheten om det som er av evig viktighet, uten at det forgjengelige eller uvesentlig får trekke oss bort. Et enkelt og likefrem språk er et uttrykk for dette vitnesbyrdet. Respekt for skaperverket og omsorg for miljøet og riktig bruk av verdens ressurser blir også en selvfølgelig konsekvens. En vekstøkonomi som er grunnlagt på overdådig luksus, sløseri og kunstig stimulerte behov, virker for oss som et grunnleggende brudd på vitnesbyrdet om enkelhet.

Felleskap

Ettersom vi anser alle mennesker som like høyt elskede Guds barn, ser vi på alle mennesker som søsken i en allmennmenneskelig familie, uansett ulikheter i erfaring, kultur, alder og innsikt. Kvekere har erfart at Lyset kan opplyse en samlet gruppe såvel som det enkelte hjerte, og binde gruppen sammen i et fellesskap med samme tro, samvittighet og erfaring. Kvekere ser det som sin oppgave å bygge et større fellesskap i verden, ved at vi ser og bekrefter det guddommelige potensial, Frøet, Kristus eller Lyset i alle. I dette fellesskapet må vi finne fram til og bekrefte og nære det beste i hverandre, eller som George Fox sa: "møte det av Gud i alle". Som medlemmer av et slikt fellesskap er det vår overbevisning som kvekere at vi kan vitne om vår erfaring med Guds omsorg og kjærlighet.

Kilde:

Hans Weening: Å møtes under Åndens ledelse, kap. 3, Kvekervitnesbyrdene